

Frie borgere

Debatindlæg i Weekendavisen, d. 26. september af Brian Degn Mårtensson cand. pæd. i pædagogisk filosofi

En lærer er et frit menneske, der forsøger at sætte et andet menneske fri. Dette sker ved at lade eleven beskue den historie, kultur og verden, denne frihed skal udøves i. Skal ønsket om at danne til frie, fornuftige og myndige borgere tages alvorligt, må staten acceptere, at skolens rum er et fristed, hvor vidende, dygtige og ansvarlige lærere af hjertet engagerer sig i, hvad vores demokratiske kultur har været, er og kan blive.

Faktisk er vi andre, der ikke er lærere, helt afhængige af denne loyale tilslutning til frihedens ord i ånd, tanke og handling, og vi må forlange, at vores lærere til enhver tid selv er klar til at stille sig i frontlinjen for at forsvare disse principper - koste, hvad det vil. Tilmed må vi forlange af vores lærere, at de højlydt protesterer, hvis en kommune, stat eller anden aktør en dag skulle indføre tiltag, der forsøger at gøre eleverne til noget allerede bestemt - for eksempel ved kynisk at betragte dem som en fremtidig produktiv kraft, der skal øge statens konkurrenceevne.

Vores lærere skal sætte mennesker fri ved at give dem viden, evner og mod til at stå på egne ben i et fællesskab med andre. Ellers har vi intet demokrati. Det er logik.

Folkeskolen står midt i en masse omvæltninger af organisatorisk og pædagogisk karakter, hvilket selvfølgelig kræver en kritisk dialog om praksis. Blandt andet har Folketinget i 2012 forringet læreruddannelsen ved at reducere betydningen af ovennævnte tradition, dels har vi fået en folkeskolereform, der skal frembringe produktive medarbejdere, der lydigt kan agere, som staten finder bedst.

Undervisningens indhold skal ifølge reformen defineres af såkaldt målstyring, hvor alt nemt kommer til at handle om den kommende test. Faget, demokratiet og kulturen er i sig selv ligegyldig. Naturligvis har der været kritik af reformprocessen, og vi har alle et stort behov for ansvarsfulde lærere, der gør deres pligt og forsvarer deres elever. Alligevel har aviserne været fulde af krasbørstige formaninger fra politikere og ledere over deisen, ”nu må lærerne altså tage sig

sammen og være mere positive”. Nogle har endda ment at vide, at det bare handler om at vænne sig til alt det nye. Helt absurd blev det, da Socialdemokraterne under deres kongres ligefrem gav sig til at klappe af de lærere, der ikke forsvarer deres elevers dannelse og frihed. Det er trist og et udtryk for himmelråbende uvidenhed.

Niels Egelund har som sædvanlig trumfet koret af ukritiske ja-sigere ved i Ekstra Bladet at proklamere, at det er på tide, at ”lærerne holder kæft med deres pis og kommer i arbejdstøjet”. Det er om muligt en endnu mere tåbelig udmelding, idet en lærer jo først er i arbejdstøjet, når denne myndigt ytrer sig om det værende.

Trods den åbenlyse tåbelighed er Niels Egelund alligevel helt på linje med for eksempel Odense Kommune, der på ganske radikal vis udlever tilgangen i praksis. Kommunen valgte før sommerferien at give Erik Schmidt, der dengang var lærer på Agedrup Skole, en tjenstlig advarsel efter en samtale, hvor det blev bekendtgjort, at skolens ledelse ikke ønskede relevant kritik fra en engageret, loyal og nationalt dybt respekteret lærer. Sagen fra Odense Kommune er blot et blandt mange eksempler på det statslige forsøg på at udrydde kritik og tænkning på det pædagogiske område.

Skolelederforeningen, KL, regeringen og mange andre vægtige aktører bærer konsekvent brænde til samme bål: ”Vi ved, hvad fremtidens frie borgere får brug for og vil vælge, og derfor er kritik af den førte politik usolidarisk og uvelkommen”.

At holde skole er et forsøg på at sætte andre mennesker fri i en overleveret kultur uden egentlig viden om, hvad de vil bruge friheden til. En sådan opgave kan ikke løses af en holdningsløs ”læringsmedarbejder”. Den slags kræver både ånd, mod og viden. En sådan paradoksal, men smuk opgave kan kun varetages af frie mennesker, der ytrer sig frit og tænksomt. Med reformen og den tilhørende ensretning har vi som folk svigtet dette ideal.